

Magyarok jogvédelme a Kárpát-medencében konferencia

Szokásos konferenciánk idén november 9-11-e között került megrendezésre a Pázmány Péter Katolikus Egyetem épületének dísztermében. Az eseményen kárpát-medencei partnereinken kívül számos neves közéleti személyiség is részt vett, így többek között Duray Miklós, Gál Kinga, Szili Katalin, Szilágyi Péter, Izsák Balázs, Bárdos Gyula, Menyhárt József, Kardos Gábor, Sándor Krisztina és még sokan mások.

A magyar nemzeti közösségek hosszú távú fennmaradásához, sorsuk végleges rendezéséig, elengedhetetlen a megfelelő jogvédelem biztosítása: az egyének tisztában legyenek meglévő jogaikkal, és a meglévő törvényi rendelkezéseket a mindenkorai államhatalom, illetve a hatóságok tartsák be. A konferencia során az előadók éppen ennek fontosságára igyekeztek felhívni a résztvevők figyelmét, bemutatva az egyes határon túli régiókban folyamatban lévő, illetve lezárt ügyeket.

A konferenciát **Csóti György**, a KJI igazgatója, illetve **Szilágyi Péter** nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár nyitotta meg. Csóti György leszögezte, az elszakított magyar nemzeti közösségek szülőföldjükön magyarként való boldogulását egyedül a tényleges és teljes körű autonómia biztosíthatja. Ennek eléréséig kétszintű harcot kell folytatni, közben békés építőmunkát végezni. Miközben elkötelezetten küzdünk az autonómiáért, a nemzeti önrendelkezésért, biztosítani kell a meglévő jogok érvényesítését és az adott állam által elfogadott nemzetközi ajánlások betartását. Ugyanakkor folyamatosan gondoskodni kell a megélhetésről, az anyanyelvű oktatásról és a nemzeti kultúra ápolásáról. Mindezekben egyre nagyobb szerepet kap a civil társadalom. A Kisebbségi Jogvédő Intézet a jogbiztonság megteremtésében vállal szerepet. Célunk, hogy senkit ne érhessen szülőföldjén magyarsága miatt jogsérelem. Szilágyi Péter számba vette az elcsatolt területeken a magyarság által elszenvedett jogsértéseket. Erdélyben a szimbólumhasználat és a nyelvi jogok kérdését,

valamint erdélyi meghatározó magyar politikusok elleni politikailag motiválnak tűnő peres eljárásokat emelte ki.

Ezután került sor a Kisebbségi Jogvédő Intézet 2016. évi tevékenységének bemutatására, melyet Intézetünk két munkatársa, **dr. Görög Dóra**, illetve **dr. Antal Eszter** tett meg.

Az Intézet legfontosabb célja, hogy a kárpát-medencei magyar jogsegélyszolgálat működtetésén keresztül hozzájáruljon a határon túli magyarság jogvédelmének megerősítéséhez. 2016-ban hálózatunk tovább bővült: partnerünk lett a CMH irodahálózat a Délvidéken, a Szövetség a Közös Célokért társulás a Felvidéken, a Kossuth Lajos Társaság Erdélyben és a Vajdasági Magyar Diákszövetség (VAMADISZ). Emellett a kisebbségi jogvédelem területén is sikerült előrelépni: míg 2012-ben a konkrét peres ügyek száma alig haladta meg a 10-et, addig 2016-ban – e konferencia időpontjáig - Erdélyben 33, az egész Kárpát-medencében pedig 48 peres ügy vitelét támogattuk szakmailag és anyagilag. Az Intézet ebben az évben 14 állandó rendelkezésre állási, 48 konkrét peres ügyes, illetve 9 dokumentációs szerződést kötött. **Szigeti Enikő** és **Barabás Miklós** közös előadásukban arra hívták fel a figyelmet, a kisebbségi jogvédelem elengedhetetlen feltétele, hogy a sajtó útján is megjelenítsük az egyes konkrét jogsértéseket. A nyilvánosság ereje akár a bírósági döntéseket is befolyásolhatja. Kitértek többek között a sajtóval való kapcsolattartáshoz kötődő feladatokra, a sajtóközlemény felépítésére, illetve a sajtóesemények megrendezésére is. Manapság egyre fontosabb szerepet tölt be a mindennapokban a közösségi média (LinkedIn, Facebook, Google stb.), mely a konkrét peres ügyek kapcsán sem hagyható figyelmen kívül: meg kell jelenni a közösségi felületeken is. Az előadók a közönséget kis csoportokra

osztották fel, és gyakorlati feladatokat végeztek velük. **JUDr. Nagy Tibor** előadásában elsőként az általa vitt kettős állampolgársággal kapcsolatos ügyekről (Dolnik Erzsébet, Gubik László, Tamás Ilona) számolt be. Ennek kapcsán megtudhattuk, hogy jelenleg az ügyek a szlovák Legfelsőbb Bíróság előtt vannak, ugyanakkor a tárgyalás még nincs kitűzve. Amennyiben szükséges, akkor végső soron a nemzetközi fórumokhoz való fordulás sem elképzelhetetlen. Ezt követően a nyelvi jogok szlovákiai helyzete került terítékre. Kiderült, hogy számos törvény foglalkozik a kisebbségek helyzetével, illetve nyelvhasználatuk kérdésével, de ugyanakkor Szlovákiában a törvények a szlovák nyelv elsőbbségét fogalmazzák meg, a hivatalnokoknak nem kötelességük magyarul tudniuk. Ennek kapcsán az ügyvéd úr három ügyben (bösi eset, izsai abszurdum, Nemeshodos ellenállás) világított rá a törvények ellentmondásosságára.

Szekeres Klaudia beszédében a konkrét peres ügyeiről számolt be. Ezek közül az egyik legfontosabb az iskolai kerettantervek kérdése volt. Tavaly szeptemberben ugyanis életbeléptek a módosított kerettantervek, melynek következtében csökkentették a szabadon választható órák számát. Ez a magyar iskoláknak komoly problémát jelentett, mivel ezeket az órákat a magyar nyelvre fordították. Az új szabályozás azt eredményezte, hogy míg a szlovák iskolákban 9 óra jutott az anyanyelvre, addig a magyarban mindössze 5. Mindez óriási felháborodást keltett. Az ügyben sikeres petíció volt, tüntetésre is sor került Komáromban, tovább panaszt nyújtottak be az ombudsmanhoz is. Időközben a kerettanterv is megváltozott: az 5 óra 8-ra emelkedett az elsősöknél. Azonban ezt a változtatást sem teljesítették, így a panasz maradt az ombudsmannál. Szintén fontos ügy volt a peredi névtábla kérdése is. Itt 2012-ben egy érvényes helyi népszavazásra került sor, annak eredményét a szlovák kormány már kétszer lesöpörte az „asztaláról”. Emiatt per indult a szlovák kormány ellen 3 peredi személy nevében.

Tokár Géza előadásában hangsúlyozta, hogy szükség van a pártok feletti jogi képviselőre. Ennek kapcsán hozta föl a Malina Hedvig ügyet, amikor még nem voltak független szervezetek, így az MKP állt ki a sértett mellett. Az akkori szlovák kormány ezt politikai motivációnak minősítette, így a párt később kihátrált az ügy mögül. Emellett komoly problémaként kiemelte a szlovák bíróságokkal szembeni bizalmatlanságot, illetve, hogy az emberek nem élnek a jogaikkal. **Pogány Erzsébet** előadásában a Szövetség a Közös Célokért Társulás tevékenységét mutatta be. Így többek között megtudhattuk, hogy a szervezet tájékoztatást nyújt a státusztörvényből adódó lehetőségekről, a magyarországi oktatásban való

részvételről, működteti a felvidék.ma hírportált, emellett részt vesz többek között régiófejlesztésre irányuló programokban, valamint a Kárpát-haza programban is.

A konferencia első napját **Gál Kinga**, az Európai Néppárt EP-képviselője zárta. Beszédében kiemelte, hogy mind a mai napig a határon túli közösségek napi politikai alkuk túsza. Ahhoz,

hogy erről a pontról el tudjunk mozdulni, ahhoz intézményesített háttér kell, ami egyedül Dél-Tirolban valósult meg. A kisebbségi érdekvédelem szempontjából rendkívül fontos, hogy az őshonos kisebbség fogalmát elhatároljuk a bevándorlóktól. Sajnálatos azonban, hogy a 2004-et követő bővítések után sem foglalkozik ezzel a kérdéssel a politikai elit, az Európai Bizottság kifejezetten elutasító magatartást tanúsít. Ráadásul az egész kérdést évekre háttérbe szoríthatja a migrációs válság.

Éppen ezért különösen fontos, hogy a nemzeti közösségek egységesen lépjenek fel a nemzetközi porondon. Az előadást követően a Királyok termét tekinthették meg a résztvevők, s Képviselőasszony jóvoltából az esti fogadáson tovább folytatódhatott a diskurzus.

A konferencia második napját **Matijevic Oliver** nyitotta meg, aki a horvátországi magyarság helyzetét mutatta be. Kiemelte, hogy az országban alanyi jogon biztosítják a kisebbségek parlamenti részvételét: a 151

tagú parlamentből 8 hely a kisebbségeké, ebből a magyarságnak 1 hely jut. A jelenlegi horvát kormány igyekszik minél több feladatot a kisebbségekre ruházni, mellyel a magyarság is jól járhat. A HMDK munkatársai az eszéki magyar konzulátuson segítenek a kettős állampolgársággal kapcsolatos ügyintézésben.

Kincses Előd előadásában Tókes László kitüntetés-visszavonási ügyéről beszélt. Hangsúlyozta, hogy csak két esetben lehet a Románia Csillaga érdemrendet visszavonni: ha letöltendő börtönre ítélik, vagy olyan tettet követ el, ami miatt méltatlanná válik, és a többi kitüntetettnek erkölcsi kárt okoz. A Becsületbíróság indoklása szerint viszont azért fosztotta őt meg a kitüntetésétől, mivel védhatalmi státuszt kért az erdélyi magyarság számára, amit a román sajtó félrefordított („Magyarország gyarmatosítja Erdélyt”). Vajon a szó minősülhet-e tettnek? Kincses Előd szerint a per célja, hogy ne engedjék sárba tiporni Temesvár szellemét, vagyis azt a tényt, hogy román-magyar összefogás buktatta meg Ceausescut.

Zsigmond József a Mikó Imre Jogvédelmi Szolgálat tevékenysége kapcsán kiemelte, hogy a szervezet rendszeresen végez felmérést a kétnyelvűség terén a közhivatalokban. Komoly problémának tartják a magyar jogi terminológia hiányát, illetve az alacsony szintű román nyelvtudást. Éppen ezért rendszeresen tartanak prevenciós előadásokat a diákoknak. A hazai tevékenységük mellett igyekeznek a nemzetközi porondon is aktívnak mutatkozni: részt vettek az RMDSZ egyik árnyékjelentésének elkészítésében, illetve folyamatosan küldenek hírleveleket nemzetközi szervezeteknek (EBESZ, ET, Helsinkai Bizottság stb.), melyben felhívják a figyelmet az erdélyi magyarságot ért jogsértésekre.

Baczó Ildikó a Civil Kurázi Egyesület tevékenységét mutatta be előadásában. Emellett konkrét ügyekre is kitért, amelyekben a szervezet érintett volt. Így többek között buszokat szerveztek a Székely Szabadság Napjára, illetve képviselték az eseményen jogsérelmet szenvedetteket. Azt szeretnék elérni, hogy az önkormányzati tervezetek magyarul is hozzáférhetővé váljanak.

Fancsali Ernő beszédében Erdély közigazgatási és gazdasági autonómiáját szorgalmazta. Ennek kapcsán kiemelte, hogy a cél érdekében 10.000 aláírás gyűlt össze, valamint számos flash-mob-ot is szerveztek. A csoport emellett beadványt juttatott el az EP Petíciós Bizottságához a kolozsvári nyelvhasználat, illetve a többnyelvű táblák ügyében. A testület ezt befogadta, s felkérték az Európai Bizottságot, hogy mérje fel a helyzetet, valamint tájékoztatták Romániát is.

Kis Júlia előadásából megtudhattuk, hogy a Jogaink Egyesület 2014-ben alakult azzal a céllal, hogy a jog világát közelebb vigye az emberekhez. A szervezet tagjai között jogászok, joghallgatók, illetve ügyvédek egyaránt megtalálhatók. Honlapjuk alapvetően 3 funkciót tölt be: jogi fórum, magyar jogi hírportál, és jogsegélyszolgálat. Közelmúltbeli ügyeik közül kiemelkedik a gyergyószentmiklósi magyar nyelvű napi menü ügye, amiben strasbourgi beadvány is készült. Emellett kulákoknak nyilvánított személyek jogaiért is perelnek, valamint foglalkoznak a kastélyok és történelmi műemlékek adómentességének eltörlésével, illetve a visszaszolgáltatások kérdésével is.

Menyhárt Gabriella az erdőszentgyörgyi zászlóügy kapcsán rámutatott arra, hogy a román zászlótörvény (141/2015) nem tudja rendezni a székely zászló problémáját. Ugyanis közigazgatási egységek zászlóhasználatát szabályozza, s nem vonatkoztat a közösségekre.

Dr. Sobor Dávid előadásában az Izsák-Dabis kontra Európai Bizottság ügyet elemezte. Az eset kiindulópontja a 2013 tavaszán elindított *Európai polgári kezdeményezés a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért*. A kezdeményezés célja az volt, hogy a kohéziós politika kezelje kiemelten azokat a régiókat, amelyek etnikailag és kulturálisan eltérnek az őket körülvevő többi régiótól. A Bizottság elutasította a nyilvántartásba vételt, mivel szerinte ez kívül esik a hatáskörén. Így az ügyből per lett a Törvényszék előtt. A kezdeményezés a tagállamokat is megmozgatta: Románia és Szlovákia a Bizottság oldalán, míg Magyarország az érintettek oldalán avatkozott be. Érdekes itt megemlíteni, hogy Kovászna megye és Debrőd is be akart lépni a perbe, de ezt a Törvényszék elutasította. Végül az egész keresetet elutasította a Törvényszék, mivel a felperesek által javasolt nemzeti régiók nem esnek egybe a tagállamok közigazgatási régióival, ami így beavatkozást jelentene a tagállami szuverenitásba. Másrészt nem bizonyították, hogy milyen gazdasági hátrányok érik ezeket a régiókat. A felperesek az ítélet ellen fellebbezést nyújtottak be az Európai Bírósághoz.

Dr. Korom Ágoston előadásában az uniós jog és a kisebbségvédelem viszonyát elemezte. Itt rámutatott arra, hogy az uniós jog alapvetően nem alkalmas erre a célra, de bizonyos esetekben van lehetőség eredményt elérni. Komoly probléma, hogy az Európai Bíróság részéről óriási az ellenállás a kisebbségi kérdésekkel szemben. Ennek illusztrálása felhozta a Sólyom-ügyet, ahol ítélezési gyakorlatával szembemelve a nemzetközi közjognak adott elsőbbséget az uniós joggal szemben. A Benes-dekrétumokkal kapcsolatos kárpótlási törvények (csak szlovák állandó lakóhellyel vagy szlovák állampolgársággal rendelkező személyek nyújthatnak be kárpótlást) kapcsán kiemelte, hogy a Bizottság csak hosszú évek után válaszolt hivatalos levélben, amiben elutasította a vizsgálatot, mivel a törvényt nem alkalmazzák, és kevés embert érint. Az ügyben az Európai Ombudsmanhoz fognak fordulni a felek. Végezetül hangsúlyozta, hogy minél több kisebbségi ügyet kell kivinni rendszerezett formában az uniós fórumok elé. Azzal kell érvelni, hogy az integráció fennállását veszélyeztetheti, ha a kisebbségi jogokkal nem foglalkoznak.

A panel befejeztével a Rákóczi Szövetség által felajánlott autóbusszal a Magyarság Házába utaztak a résztvevők, ahol a Mi magyarok kiállítását tekintették meg. Ezt követően a KJI fogadást adott a Corvin teremben a résztvevők tiszteletére.

A konferencia harmadik, és egyben utolsó napját **Szigeti Enikő** és **Szikszai László** előadása nyitotta meg, ahol a Civil Elkötelezettség Mozgalom tevékenységét, illetve az általa vitt ügyeket mutatták be. A szervezet kulcskérdésnek tartja, hogy megvalósuljon a tényleges

kétnyelvűség. Ennek érdekében számos pert indítanak a közigazgatási hatóságok ellen, illetve akciókat szerveznek. Jelenleg két ügycsoportban tevékenykednek: *Kétnyelvűség a közigazgatásban Program*, illetve *Kétnyelvűség az oktatásban*. Előbbi

kapcsán eldöntötték, hogy stratégiai pereket fognak indítani a kétnyelvű utcanév táblák ügyében Szatmárnémetiben, Marosvásárhelyen és Nagyváradon. Cél az európai kisebbségvédelmi egyezmények gyakorlatba ültetése, a potenciális kockázatok felmérése, illetve a strasbourgi bírósághoz való fordulás lehetőségének megteremtése. Utóbbi esetben kiemelik, hogy a vegyes tannyelvű iskolák a nyelvi diszkrimináció és az asszimiláció színterei. Ebben az évben az összes olyan iskolát, óvodát, várost beperelik, amelyek nem tartották be az Országos Diszkriminációellenes Tanács kritériumait (lásd. Liviu Rebreanu iskola ügye).

Dr. Kardos Gábor beszédében az egyéni kisebbségi ügyek nemzetközi jelentőségéről, illetve a stratégiai pereskedés céljairól beszélt. Ennek kapcsán kiemelte, hogy az ilyen perek mögött számos cél húzódhat meg:

az igazságtalan, vagy ésszerűtlen jogszabály leleplezése, a bírák nevelése, vagy nemzetközi panaszos eljárás indítása. Ugyanakkor a negatív döntés erősítheti a kedvezőtlen értelmezést, vagy a jogkorlátozó jogszabályt. Emellett a pozitív döntés jelentősége is korlátozott lehet: kérdés, mit hajtanak végre belőle?

Tóth Tünde előadásában elsőként a Kárpátaljai Magyar Nagycsalásosok Egyesületének (KMNE) tevékenységét mutatta be. Ennek alapján megtudhattuk, hogy a szervezet már közel 500 tagcsaláddal rendelkezik, s olyan támogatói vannak, mint a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetsége, a Nemzeti Kulturális Alap, valamint a Nemzeti Együttműködési Alap. Előadása második felében az ukrán nyelvpolitika elmúlt évekbeli változásairól beszélt, ami egyik kiváltó oka volt a napjainkban is tartó ukrán válságnak. Míg a 2012-ben elfogadott nyelvtörvény igyekezett a kisebbségi nyelvhasználatot bátorítani (regionális státusz 10% esetén), addig a Majdani-tüntetések utáni kormányzat megpróbálta ezt eltörölni, de az erről szóló határozatot Turcsinov megbízott elnök nem írta alá. Jelenleg a kérdéses jogszabály az AB előtt van, ahol november 17-re tűzték ki az első ülést. Napjainkban komoly gondot jelent, hogy a kormányzat az anyanyelvi oktatást veszélyezteti, illetve egyre többször hangzik el a sajtóban a szeparatizmus vádja a kárpátaljai magyarsággal szemben. A KMNE igyekszik a törvénytelen katonai behívások érintettjeinek jogi segítséget nyújtani.

Péterfi Dénes kiemelte, komoly problémát jelent az a tény, hogy az erdélyi magyarok közül kevesen elemzik magyarul a román jogot, valamint az ilyen jellegű írásokhoz nehéz hozzáférni. Ezen a helyzeten akar változtatni az Erdélyi Jogász Mozgalom, amely a román jog egyes területeit, terminológiáját mutatja be a hétköznapi emberek és a tudomány művelői számára magyar nyelven. Ennek érdekében kéthavonta saját magazint jelentetnek meg, emellett heti rendszerességgel közlik újságokban a Jogi fogalomtárat.

Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke a területi autonómia megvalósításáért folytatott elkötelezett harcukról szólt. Rámutatott a román politika kétszínűségére, és a tervezett közigazgatási reform hihetetlen nagy veszélyeire. A határon inneni és túli magyar politika felelőssége rendkívül nagy, miközben a civil szféra mozgósítása, szerepvállalása nélkülözhetlenné vált. Kiemelte, hogy az autonómia fogalmának három vetülete van. Egyrészt az autonómia az önrendelkezési jog intézményesítése, másrészt az Európa szerte működő autonómiák a kisebbségi közösségek jogait hivatottak biztosítani, harmadrészt az autonómiáért küzdőknek érvényesíteniük kell olyan alapvető emberi jogokat, amelyek nélkül az autonómia nem elérhető. Beszédében továbbá hangsúlyozta, hogy a kisebbségeknek ugyanolyan joga van az önrendelkezéshez, mint a többségnek. Napjainkban egyik utódállamban sem egyenrangú a magyarság, illetve a magyar nyelv a többségi nemzet nyelvével. Székely Nemzeti Tanács által

kidolgozott Székelyföldi Statútum ezt a helyzetet is orvosolni kívánja: a magyar nyelv egyenrangú legyen az államnyelvvél.

A konferenciát **Csóti Györgynek**, a KJI igazgatójának gondolatai zárták le. Ebben hangsúlyozta a tapasztalatcsere fontosságát, szorgalmazta egy kárpát-medencei jogvédelmi hálózat kialakítását, és kiemelte a nemzetközi szintésre való kilépést fontosságát..

Összességében véve a konferencia mind az egyszerű hallgatók, mind a gyakorlati szakemberek számára hasznos információkkal szolgált. Az egyes régiókban meglévő folyamatok, tapasztalatok összevetése, értékelése hozzájárulhat ahhoz, hogy a határon túli magyarság jogtudata, illetve a jogvédelem szintje megerősödjön. Köszönjük azoknak, akik jelenlétükkel és közreműködésükkel megtisztelték konferenciánkat. Köszönjük a támogatóink segítségét, együttműködését, ami jelentősen emelte a rendezvény sikeres lebonyolítását. Bízunk abban, hogy a jövőben is alkalom nyílik hasonlóan színvonalas és tartalmas konferencia megrendezésére.

Támogatóink:

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

PÁZMÁNY PÉTER
KATOLIKUS EGYETEM 7

RÁKÓCZI SZÖVETSÉG